

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2010. szeptember 14.*

A C-48/09. P. sz. ügyben,

a **Lego Juris A/S** (székhelye: Billund [Dánia], képviselik: V. von Bomhard és T. Dolde Rechtsanwälte)

fellebbezőnek

a Bíróság alapokmányának 56. cikke alapján 2009. január 29-én benyújtott fellebbezése tárgyában,

a többi fél az eljárásban:

a **Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (védjegyek és formatervezési minták) (OHIM)** (képviselet: D. Botis, meghatalmazotti minőségben)

alperes az elsőfokú eljárásban,

* Az eljárás nyelve: angol.

a **Mega Brands Inc.** (székhelye: Montreal [Kanada], képviselik: P. Cappuyns és C. De Meyer advocaten)

beavatkozó az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot és P. Lindh tanácselnökök, G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ilešič (előadó), J. Malenovský, L. Bay Larsen, T. von Danwitz és A. Arabadjiev bírák,

főtanácsnok: D. Ruiz-Jarabo Colomer, később: P. Mengozzi,
hivatalvezető: C. Strömholm tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2009. november 10-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2010. január 26-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- ¹ Fellebbezésével a Lego Juris A/S az Európai Közösségek Elsőfokú Bírósága T-270/06. sz., Lego Juris kontra OHIM – Mega Brands (piros Lego kocka) ügyben 2008. november 12-én hozott ítéletének [EBHT 2008., II-3117. o.] (a továbbiakban: megtámadott ítélet) hatályon kívül helyezését kéri, amellyel az Elsőfokú Bíróság elutasította a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (védjegyek és formatervezési minták) (OHIM) fellebbezési nagytanácsa egy törlési kérelemre vonatkozó, 2006. július 10-én hozott határozatának (856/2004-G. sz. ügy; a továbbiakban: megtámadott határozat) hatályon kívül helyezése iránti keresetét.

Jogi háttér

- ² A közösségi védjegyről szóló, 1993. december 20-i 40/94/EK tanácsi rendelet (HL L 11., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 146. o.) „A közösségi védjegyoltalom tárgyát képező megjelölés” című 4. cikke így szól:

„Közösségi védjegyoltalom tárgya lehet minden grafikailag ábrázolható megjelölés, így különösen szó – beleértve a személyneveket –, ábra, kép, alakzat, betű, szám, az áru vagy a csomagolás formája, ha e megjelölés alkalmas arra, hogy valamely vállalkozás áruit vagy szolgáltatásait megkülönböztesse más vállalkozások áruitól vagy szolgáltatásaitól”.

3 Ugyanezen rendelet „Feltétlen kizáró okok” című 7. cikke így rendelkezik:

„(1) A megjelölés nem részesülhet védjegyoltalomban, ha

- a) nem felel meg a 4. cikkben meghatározott követelményeknek;
- b) nem alkalmas a megkülönböztetésre;
- c) kizárólag olyan jelekből vagy adatokból áll, amelyeket a forgalomban az áru vagy a szolgáltatás fajtája, minősége, mennyisége, rendeltetése, értéke, földrajzi származása, előállítási vagy teljesítési ideje, illetve egyéb jellemzője feltüntetésére használhatnak;
- d) kizárólag olyan jelekből vagy adatokból áll, amelyeket az általános nyelvhasználatban, illetve a tisztességes üzleti gyakorlatban állandóan és szokásosan alkalmaznak;
- e) kizárólag olyan formából áll, amely
 - i. az áru jellegéből következik; vagy

vagy

ii. a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges;

vagy

iii. az áru értékének a lényegét hordozza;

f) a közrendbe vagy a közerkölcsbe ütközik;

[...]

(3) Az (1) bekezdés b), c) és d) albekezdése alapján a megjelölés nincs kizárva a védjegytalomból, ha az árujegyzékben szereplő áruk, illetve szolgáltatások tekintetében használata révén megszerezte a megkülönböztető képességet”.

- 4 A 40/94 rendelet „A közösségi védjegyoltalom tartalma” című 9. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A közösségi védjegyoltalom a jogosult számára kizárólagos jogokat biztosít. A kizárólagos jogok alapján a jogosult bárkivel szemben felléphet, aki engedélye nélkül gazdasági tevékenység körében használ

- a) a közösségi védjeggyel azonos megjelölést olyan árukkal, illetve szolgáltatásokkal kapcsolatban, amelyek azonosak a közösségi védjegy árujegyzékében szereplő árukkal, illetve szolgáltatásokkal;
- b) olyan megjelölést, amelyet a fogyasztók a közösségi védjeggyel összetéveszthetnek a megjelölés és a közösségi védjegy azonossága vagy hasonlósága, valamint a megjelölés és a közösségi védjegy árujegyzékében szereplő áruk, illetve szolgáltatások azonossága vagy hasonlósága miatt; az összetéveszthetőség magában foglalja azt az esetet is, ha a fogyasztók a megjelölést gondolati képzettársítás (aszociáció) útján kapcsolhatják a korábbi védjegyhez;
- c) a közösségi védjeggyel azonos vagy ahhoz hasonló megjelölést a közösségi védjegy árujegyzékében szereplő árukhöz, illetve szolgáltatásokhoz nem hasonló árukkal, illetve szolgáltatásokkal kapcsolatban, feltéve hogy a közösségi védjegy a Közösségben jó hírnevet élvez, és a megjelölés alapos ok nélkül történő használata sértené vagy tisztességtelenül kihasználná a közösségi védjegy megkülönböztető képességét vagy jó hírnevét”.

5 A 40/94 rendelet „Feltétlen törlési okok” című 51. cikke így szól:

„(1) A közösségi védjegyet az [OHIM]-hoz benyújtott kérelem vagy a védjegybitorlási perben előterjesztett viszontkereset alapján törölni kell, ha:

- a) a védjegy lajstromozására a [...] 7. cikkben foglalt rendelkezések megsértésével került sor;
- b) a megjelölést rosszhiszeműen jelentették be lajstromozásra.

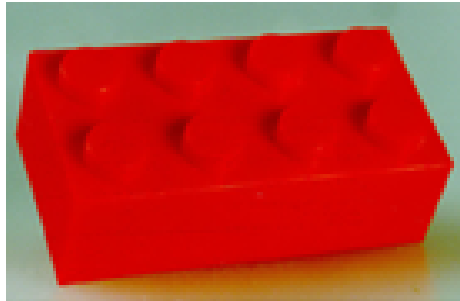
(2) Ha a közösségi védjegy lajstromozására a 7. cikk (1) bekezdésének b), c) vagy d) albekezdésében foglalt rendelkezések megsértésével került sor, a védjegy nem törölhető, ha a megjelölés az árujegyzékben szereplő árukkal vagy szolgáltatásokkal kapcsolatban a védjegyként történő lajstromozást követően folytatott használata révén megszerezte a megkülönböztető képességet.

(3) Ha a törlés oka csak a közösségi védjegy árujegyzékben szereplő áruk vagy szolgáltatások egy része tekintetében áll fenn, a törlésnek csak a szóban forgó áruk vagy szolgáltatások vonatkozásában van helye”.

6 A 40/94/EK rendeletet hatályon kívül helyezte a közösségi védjegyről szóló, 2009. február 26-i 207/2009/EK tanácsi rendelet (HL L 78., 1. o.), amely 2009. április 13-án lépett hatályba. Az alapeljárásra azonban – tekintettel a tényállás megvalósulásának időpontjára – továbbra is a 40/94 rendeletet kell alkalmazni.

A jogvita előzményei és a vitatott határozat

- 7 1996. április 1-jén a Kirkbi A/S (a továbbiakban: Kirkbi), amelynek a fellebbező a jogutódja, közösségi védjegybejelentést tett az OHIM-nál többek között a védjegyekkel ellátható termékek és szolgáltatások nemzetközi osztályozására vonatkozó, felülvizsgált és módosított, 1957. június 15-i Nizzai Megállapodás (a továbbiakban: Nizzai Megállapodás) szerinti 28. osztályba tartozó „játékok, játékszerek” tekintetében. A lajstromoztatni kívánt védjegy az alábbi, piros színű térbeli megjelölés volt:

- 8 Az OHIM tájékoztatta a Kirkbit azon szándékáról, hogy az említett kérelmet elutasítja egyrészt azon okból, hogy a szóban forgó megjelölés csupán egy egyszerű játékkockát jelenít meg, tehát nem rendelkezik megkülönböztető képességgel (a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja), másrészt hogy az említett megjelölés kizárólag a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges formából áll (ugyanezen rendelet 7. cikke

(1) bekezdése e) pontjának ii. alpontja). Az OHIM mindazonáltal beleegyezett abba, hogy meghallgassa a Kirkbit, és megvizsgálta az általa előterjesztett további észrevételeket és bizonyítékokat. E tényezők alapján az OHIM arra a következtetésre jutott, hogy a megjelölés, amelynek lajstromozását kérték, az Európai Unióban megszerezte a megkülönböztető képességet, és nem kizárólag a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges formából áll.

- 9 Ezen vizsgálati eljárást követően a szóban forgó védjegy 1999. október 19-én lajstromozásra került.
- 10 1999. október 21-én a Ritvik Holdings Inc. (a továbbiakban: Ritvik), amelynek a Mega Brands Inc. (a továbbiakban: Mega Brands) a jogutódja, a 40/94 rendelet 51. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében e védjegy törlését kérte a Nizzai Megállapodás szerinti 28. osztályba tartozó „építőjátékok” vonatkozásában azzal az indokkal, hogy az említett védjegy kimeríti az ugyanezen rendelet 7. cikke (1) bekezdésének a) pontjában, e) pontjának ii. és iii. alpontjában, valamint f) pontjában foglalt feltétlen kizáró okokat.
- 11 2000. december 8-án az OHIM törlési osztálya a határozathozatalt felfüggesztette a Bíróság C-299/99. sz. Philips-ügyben 2002. június 18-án hozott ítéletének (EBHT 2002., I-5475. o., a továbbiakban: a Philips-ügyben hozott ítélet) meghozataláig, melynek tárgya a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK első tanácsi irányelv (HL L 40., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 92. o.) 3. cikke (1) bekezdése e) pontja második francia bekezdésének értelmezése, amely rendelkezés szövege megfelel a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontja ii. alpontja szövegének. A törlési osztály előtti eljárás 2002. július 31-én vette újból kezdetét.
- 12 2004. július 30-i határozatával a törlési osztály a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontja alapján törölte a védjegyet a Nizzai Megállapodás 28. osztályába tartozó „építőjátékok” vonatkozásában, mivel úgy vélte, hogy a szóban

forgó védjegy kizárólag olyan formából áll, amely a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges.

- 13 2004. szeptember 20-án a fellebbező a 40/94 rendelet 57–62. cikke alapján fellebbezést nyújtott be a törlési osztály határozatával szemben.
- 14 Vitatott határozatával az OHIM fellebbezési nagytanácsa e fellebbezést mint megalapozatlant elutasította, mivel úgy vélte, hogy a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontjában foglalt feltételek a jelen ügyben teljesülnek.
- 15 A fellebbezési nagytanács úgy vélte mindenekelőtt a vitatott határozat 33. pontjában, hogy a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontja ii. alpontjának címén emelt kifogás nem utasítható el közvélemény-kutatások vagy piackutatások alapján, mivel, amint az ugyanezen cikk (3) bekezdéséből következik, a használat révén megszerzett megkülönböztető képesség bizonyítéka nem szünteti meg a megjelölés funkcionális jellegét. Az említett határozat 36. pontjában a fellebbezési nagytanács kifejtette továbbá, hogy egy olyan forma, amelynek alapvető jellemzői műszaki funkciót töltenek be, nem esik kívül a lajstromozás tilalmán, ha másodlagos, öncélú elemet, például színt tartalmaz.
- 16 A vitatott határozat 37. pontjában a fellebbezési nagytanács megállapította, hogy a Lego kocka „azzal jellemezhető, hogy felső lapján kétszer négy szimmetrikusan elhelyezkedő lapos, henger alakú [kötőelem] található”.
- 17 Ezt követően ugyanezen határozat 39. és 40. pontjában az említett tanács úgy ítélte meg, hogy noha igaz, hogy az a körülmény, hogy valamely megjelölés szabadalom tárgyát képezte vagy képezi, önmagában nem akadály a védjegyként való lajstromozásának,

főként akkor, ha olyan találmányról van szó, amelynek formája – díszítő vagy önkényes elemek jelenléte folytán – nem teljes mértékben funkcionális jellegű, ettől még egy korábbi szabadalom gyakorlatilag megdönthetetlen bizonyítékát képezi annak, hogy az általa nyilvánosságra hozott vagy igényelt jellemzők funkcionális jellegűek.

- 18 Következésképpen a fellebbezési nagytanács a vitatott határozat 41–55. pontjában megerősítette a törlési osztály azon értékelését, mely szerint a Lego kocka minden egyes eleme, ennél fogva összességében az említett kocka a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges. A fellebbezési nagytanács e megállapítását a fellebbező korábbi szabadalmainak a törlési osztály által végzett vizsgálatára alapozta. Ezen elemzés meghatározó elemei a fellebbezési nagytanács szerint az alábbiak voltak:

„42 [...] Az eredeti [...] egymásba illeszthető játékkockát, a Lego kocka őseit Harry Fisher Page találta fel, és számos brit szabadalom védte: az 1940. november 25-én bejegyzett 529 580. sz. szabadalom, az 1947. április 17-én bejegyzett 587 206. sz. szabadalom, az 1949. december 12-én bejegyzett 633 055. sz. szabadalom, az 1950. július 19-én bejegyzett 673 857. sz. szabadalom és az 1961. április 26-án bejegyzett 866 557. sz. szabadalom. [E] szabadalmak [...] tárgya olyan kocka, amely a Lego kockával azonos [...] méretekkel és köralapú [kötőelemekkel] rendelkezett.

- 43 A Lego kocka felső lapján elhelyezkedő [kötőelemekkel] kapcsolatban a [törlési osztály] megállapította:

»[...] a 866 557. sz. [...] szabadalom [...] nyilvánosságra hozta [hogy a kockák] felső lapjukon [...] [kötőelemeket] tartalmaznak, [...], amelyek két párhuzamos sorba és harántirányban párokba rendeződnek, [és] egyenlő távolságban helyezkednek el mind haránt-, mind hosszanti irányban. Pontosan így helyezkednek el a [kötőelemek] [a Lego kocka] felső lapján: nyolc [kötőelem] két sorban, harántirányú párokban, egymástól egyenlő távolságban [...]. E [kötőelemek] rendeltetése az,

hogy a játékkockák aljával összeilleszthetők legyenek, több elem összeépítését és szétszedését lehetővé téve ezáltal.«

- 44 A [törlési osztály] megállapította továbbá, hogy ugyanezen, a Lego kocka felső lapján található [kötőelemekkel] ellátott találmány a tárgya az 587 206. sz. nyilvánosságra hozott szabadalomnak [...]

[...]

A fellebbezési nagytanács megállapítja, hogy e szabadalom 1. sz. ábrája két szimmetrikus sorba rendezett négy hengeres [kötőelemet] jelenít meg, amelyek a szabadalmaztatott kocka felső lapján helyezkednek el, amely kocka a szóban forgó Lego kockával azonosnak tűnik, ám a színe nem piros. [...]

- 45 Maga a jogosult elismerte a fellebbezési nagytanács előtt, hogy a fent említett szabadalmak a Lego kocka funkcionális elemeit írják le, és a [kötőelemek] jelenléte szükséges ahhoz, hogy az egymásba illeszthető játékkockák [...] betölthessék funkciójukat.

[...]

- 47 A szabadalmaztatott kocka felső lapján elhelyezkedő, két szimmetrikus sorba rendezett négy hengeres [kötőelem] volt az 587 206. sz. szabadalom 1. sz. ábráján bemutatott szabadalom által »előnyben részesített forma«. A [törlési osztály]

megállapította továbbá, hogy a [...] 866 557. sz. szabadalom [...] »megerősíti, hogy a kötőelemek hengeres formája a kötőelemek [...] kialakításának legkedveltebb módja [...]«.

[...]

- 51 Ezen túlmenően a [törlési osztály] megállapította, hogy a [kötőelemek]-nek a kocka oldalaihoz viszonyított magassága befolyásolja az »összetartó erőt«. Ha a perem túl alacsony, a kockák könnyebben szétszedhetők [...]. És fordítva: ha a perem túl magas [...], a kockák szétszedéséhez [...] elég nagy erő szükséges [...], [és] egy olyan gyermek, aki egyedül játszik, nem tudja könnyen szétválasztani a kockákat.

[...]

- 53 A fellebbezési nagytanács megállapítja, hogy a méretek műszaki funkciója és a [kötőelemek] relatív elhelyezkedése [...] az alábbi módon kerül leírásra 866 557. sz. [...] szabadalomban:

»A [kötőelemek] relatív méretei és elhelyezkedése [...] egy meghatározott aránynak felelnek meg, és a találmány alapvető jellemzőjének megfelelően [a kocka felső lapján található kötőelemek] egymástól egyenlő távolságban helyezkednek el úgy hosszanti, mint harántirányban [...]«.

54 A [törlési osztály megállapította], hogy a Lego kocka minden egyes jellemzője sajátos műszaki funkciót tölt be, nevezetesen:

- a [*kocka felső lapján elhelyezkedő kötőelemek*]: magasság és átmérő az összetartó erő céljából; szám az összeillesztés többféle variációja céljából; elrendezés az összeillesztések konfigurációja céljából;
- *kötőelemek [a kocka belsejében]*: összetartó erő, szám a nagyobb összetartó erő céljából, minden elhelyezkedésben; [...]
- *az oldalak*: a többi kocka oldalához illeszkedve falat alkotnak;
- *homorú oldal*: [a kocka felső lapján elhelyezkedő kötőelemekkel] való összeillesztés és az összeépítés lehetővé tétele céljából [...];
- *az egész forma*: építőkocka formája; olyan méret, amelyet egy gyermek a kezében tud tartani.

55 A fellebbezési nagytanács megerősíti a [törlési osztály] megállapításait, mivel azokat a fentebb vizsgált bizonyítékok szilárdan alátámasztják. A fellebbezési nagytanács megállapítja továbbá, hogy a törlési osztály semmilyen módon nem fordította el vagy értelmezte tévesen a bizonyítékokat.

[...]

62 [...] [N]incs semmi kétség a tekintetben, hogy a [Lego kocka] domináns jellemzőjének – a felső lapon két sorban elhelyezkedő [kötőelemek] – célja az, hogy egy egyszerű építőkockát, amely az igazi, építkezéshez használt téglával arányos szélességgel, hosszúsággal és mélységgel rendelkezik, olyan, többféle módon egymásba illeszthető és szilárd mechanizmussal ruházza fel [...], hogy azt egy gyermek kezelni tudja. A Lego kocka jellemzőit nyilvánvalóan oly módon alakították ki, hogy megfeleljenek a Lego kocka fentebb tárgyalt használati funkciójának, nem pedig azért, hogy e kocka jól azonosítható legyen. [...]

63 Következésképpen [...], a fellebbezési nagytanács [helyben hagyja] a [törlési osztály] határozatát, miszerint a Lego kocka teljességgel funkcionális jellegű, tekintettel arra, hogy nem tartalmaz egyetlen önkényes vagy díszítő elemet sem. [...] Következésképpen a fellebbezési nagytanács a Lego kocka vonatkozásában alkalmazhatja [...] a [fent hivatkozott] Philips-ügyben megfogalmazott azon fordulatot, mely szerint »a forma alapvető, funkcionális jellemzői [...] kizárólag a műszaki hatásnak tulajdoníthatók«.

Az Elsőfokú Bíróság előtti eljárás és a megtámadott ítélet

19 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2006. szeptember 25-én benyújtott keresetlevelével a fellebbező a vitatott határozat hatályon kívül helyezése iránt keresetet nyújtott be.

20 A fellebbező keresete alátámasztásául egyetlen, a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontja ii. alpontjának megsértésére alapított jogalapra hivatkozott. E jogalap két részre volt bontható, melyek közül az első a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontja ii. alpontjának téves értelmezéséből, a második pedig a szóban forgó védjegytalalom tárgyának téves értékeléséből ered.

- 21 A jogalap első részének keretében a fellebbező azt állította, hogy a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontja ii. alpontjának célja nem önmagában a funkcióval rendelkező formákból álló védjegyek oltalomból való kizárása. Szerinte a döntő kérdés arra vonatkozott, hogy vajon a védjegyoltalom monopóliumot nyújtana-e a szóban forgó forma műszaki megoldásaira vagy használati jellemzőire.
- 22 Az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy ezen érvelés nem vezethet a vitatott határozat hatályon kívül helyezéséhez. E határozat alapvető indokai a következők:

„37 [...] a [fellebbező] lényegében azt rója fel a fellebbezési nagytanácsnak, hogy tévesen értelmezte a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontja, különösen pedig az ebben szereplő »kizárólag« és »szükséges« szavak tartalmát, amikor úgy vélte, hogy a funkcionálisan egyenértékű, azonos műszaki megoldást alkalmazó alternatív formák létezése e rendelkezés alkalmazásában nem bír jelentőséggel.

38 Ezzel kapcsolatban meg kell állapítani először is, hogy mind a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontjában, mind pedig a [89/104] irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának második francia bekezdésében szereplő »kizárólag« kifejezést a [fent hivatkozott] Philips-ügyben hozott ítélet 79., 80. és 83. pontjában használt »műszaki funkciót betöltő alapvető jellemzők« kifejezés fényében kell értelmezni. E kifejezésből az következik ugyanis, hogy attól, hogy valamely forma műszaki funkciót be nem töltő, nem alapvető jellemzőkkel is rendelkezik, még vonatkozhat rá ezen feltétlen kizáró ok, amennyiben az említett forma valamennyi alapvető jellemzője e funkciót tölti be. A fellebbezési nagytanács helyesen vizsgálta tehát a szóban forgó forma funkcionalitását az általa alapvetőknek vélt jellemzőkkel kapcsolatban. Tehát meg kell állapítani, hogy a fellebbezési nagytanács helyesen értelmezte a »kizárólag« kifejezést.

39 Másodsorban a [fent hivatkozott] Philips-ügyben hozott ítélet 81. és 83. pontjából következik, hogy a »célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges« kifejezés, amely mind a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontjában, mind az irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának második francia bekezdésében szerepel, nem jelenti azt, hogy e feltétlen kizáró ok csak akkor alkalmazandó, ha kizárólag a szóban forgó forma alkalmas az adott hatás elérésére. A Bíróság kimondta ugyanis [ezen ítélet] 81. pont[já]ban, hogy »ugyanazon műszaki hatás elérésére alkalmas más formák létezésének bizonyítása [nem teszi] lehetővé a lajstromozást kizáró okok figyelmen kívül hagyását«, a [az említett ítélet] 83. pont[já]ban pedig, hogy »[valamely áru] formá[já]ból álló megjelölés lajstromozása [kizárt], még akkor is, ha a szóban forgó műszaki hatás más formák révén is elérhető«. Vagyis ezen feltétlen kizáró ok alkalmazásához az szükséges, hogy a forma alapvető jellemzői egyesítsék magukban az adott műszaki hatás elérését műszakilag előidéző és ahhoz elégséges jellemzőket, ezáltal e jellemzők a műszaki hatásnak legyenek tulajdoníthatók. Következésképpen a fellebbezési nagytanács nem tévedett, amikor úgy vélte, hogy a »szükséges« szó azt jelenti, hogy az adott forma elengedhetetlen valamely műszaki hatás eléréséhez, még akkor is, ha ugyanezen hatás más formák révén is elérhető.

40 Harmadsorban meg kell állapítani, hogy, a [fellebbező] állításával ellentétben, a Bíróság a [fent hivatkozott] Philips-ügyben hozott ítélet 81–83. pontjában elvetette »az ugyanazon műszaki hatás elérésére alkalmas más formák« létezésének jelentőségét, anélkül, hogy különbséget tett volna a más »műszaki megoldást«, illetve az azonos »műszaki megoldást« alkalmazó formák között.

[...]

43 A fentiek összességéből következik, hogy a 40/94 irányelv 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontjával ellentétes bármely olyan forma lajstromozása, amely alapvető jellemzőit tekintve kizárólag a terméknek az adott műszaki hatás elérését műszakilag előidéző és ahhoz elégséges formájából áll, még akkor is, ha ugyanezen hatás egyéb, azonos vagy eltérő műszaki elvet alkalmazó formák révén is elérhető.

- 44 Következésképpen meg kell állapítani, hogy a fellebbezési nagytanács nem értelmezte tévesen a 40/94 irányelv 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontját.”
- 23 A fellebbező az Elsőfokú Bíróság előtt keresete alátámasztásául előterjesztett jogalap második részének keretében felróta a fellebbezési nagytanácsnak, hogy nem megfelelő módon határozta meg a szóban forgó forma alapvető jellemzőit, és ezen alapvető forma funkcionalitását tévesen értékelte.
- 24 A fellebbező azt állította egyrészt, hogy a fellebbezési nagytanács vizsgálatának tárgyát képezték olyan, a Lego kocka alsó felszínéhez hasonlóan nem releváns elemek is, amelyek a szóban forgó térbeli megjelölésnek nem képezik részét, például a Lego kocka üreges alsó része. Másrészt az említett fellebbezési nagytanács kritikai vizsgálat nélkül elfogadta a Mega Brands által felajánlott és fizetett szakvéleményt, ugyanakkor az érintett forma alapvető jellemzőinek meghatározása során elmulasztotta tekintetbe venni a fellebbező által előterjesztett olyan releváns adatokat, mint az említett forma fogyasztók szempontjából történő észlelésére vonatkozó tényezők.
- 25 A jogalap e második részét az Elsőfokú Bíróság ugyancsak elutasította. E bíróság az alábbi megállapításokat tette:
- „70 Először is, amennyiben a [fellebbező] arra hivatkozik, hogy a szóban forgó forma alapvető jellemzőit a fogyasztó szempontjából kell meghatározni, és a vizsgálatnak tekintetbe kell vennie a fogyasztók körében végzett felméréseket, meg kell állapítani, hogy a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontja értelmében e jellemzők meghatározására pontosan a szóban forgó forma funkcionalitására vonatkozó vizsgálat biztosításának céljából kerül sor. Márpedig az érintett fogyasztó által történő észlelés nem releváns egy forma alapvető

jellemzői funkcionalitásának vizsgálata során. Előfordulhat ugyanis, hogy az érintett fogyasztó nem rendelkezik valamely forma alapvető jellemzőinek értékeléséhez szükséges műszaki ismeretekkel, ezáltal az ő nézőpontjából egyes jellemzők alapvetőek lehetnek, ugyanakkor nem azok a funkcionalitás vizsgálatakor, és fordítva. Következésképpen meg kell állapítani, hogy valamely forma alapvető jellemzőit a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontja ii. alpontjának alkalmazása céljából objektív módon kell meghatározni, grafikai ábrázolásából és a védjegybejelentéssel együtt benyújtott esetleges leírásokból kiindulva.

[...]

- 72 Másodsorban a fellebbező [ugyancsak] felrója a fellebbezési nagytanácsnak, hogy elmulasztotta a szóban forgó forma alapvető jellemzőinek meghatározását, és nem a szóban forgó formát, hanem összességében a Lego kockát vizsgálta, bevonva vizsgálatába az olyan láthatatlan elemeket, mint amilyen az üreges alsó rész [...]

[...]

- 75 Mindazonáltal meg kell állapítani, hogy a [fellebbezési nagytanács által végzett] vizsgálat valamennyi, [...] a [szóban forgó megjelölésen] látható elemet is magában foglalja, amelyek mindegyike [a megtámadott határozat 54. pontja értelmében] meghatározott műszaki funkciót tölt be [...]. Ugyancsak meg kell állapítani, hogy az ügy egyetlen irata sem kérdőjelezi meg e jellemzők mint a szóban forgó forma alapvető jellemzőinek a meghatározását.

76 Márpedig, mivel a fellebbezési nagytanács helyesen határozta meg a szóban forgó forma valamennyi alapvető jellemzőjét, a [vitatott] határozat jogszerűsége tekintetében nem bír jelentőséggel az a tény, hogy a fellebbezési nagytanács egyéb jellemzőket is figyelembe vett.

[...]

78 [Továbbá] ki kell emelni, hogy nincs semmi akadálya annak, hogy az ily módon meghatározott alapvető jellemzők funkcionalitására vonatkozó vizsgálat keretében a fellebbezési nagytanács tekintetbe vegye a Lego kocka láthatatlan elemeit, így az alsó részt és az oldalsó vetületeket, vagy bármilyen más bizonyítékot. Jelen ügyben a fellebbezési nagytanács e tekintetben a [fellebbező] korábbi szabadalmaira hivatkozott, arra, hogy a [fellebbező] elismerte, hogy e szabadalmak a Lego kocka funkcionális elemeit írják le, valamint szakértői vélemény[ek]re [...]

79 [...] Ami [a Mega Brands által] [...] [benyújtott és fizetett] szakértői vélemény[...] t illeti, [...] a korábbi védjegyek megerősítik [e szakértői vélemény készítőjének] a Lego kocka jellemzőinek funkcionális jellegével kapcsolatban tett megállapításait [...]”.

A felek kérelmei

²⁶ Fellebbezésében a fellebbező azt kéri, hogy a Bíróság:

- helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet;
- utalja vissza az ügyet az Elsőfokú Bírósághoz; és
- az OHIM-ot kötelezze az összes költség viselésére.

²⁷ Az OHIM és a Mega Brands azt kérik, hogy a Bíróság:

- utasítsa el a fellebbezést, és
- a fellebbezőt kötelezze a költségek viselésére.

A fellebbezésről

- ²⁸ A fellebbező egyetlen, a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontja ii. alpontjának megsértésére alapított jogalapra hivatkozik. E jogalap három részre osztható.

A jogalap 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontjában megjelölt kizáró ok céljának és tartalmának téves értelmezésére vonatkozó első részéről

A felek érvei

- ²⁹ A fellebbező előadja, hogy noha igaz, hogy a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontja tiltja az olyan formák lajstromozását, amelyek védjegyként való oltalma jogellenes korlátozást hozna létre a vernyenyitársakkal szemben, ugyanakkor e rendelkezésnek nem célja, hogy minden, műszaki funkciót betöltő forma lajstromozását megtiltsa. Valamely forma lajstromozását csak akkor kell kizárni, ha annak eredményeként monopólium jönne létre műszaki megoldások vagy használati jellemzők felett.
- ³⁰ E vonatkozásban a „műszaki megoldás” kifejezést meg kell különböztetni a „műszaki hatás” kifejezéstől, mivel egy adott műszaki hatás különböző megoldások által is elérhető. A fellebbező azt állítja, hogy ha funkcionális szempontból számos egyenértékű forma létezik, az egyik meghatározott forma valamely vállalkozás javára védjegyként

történő lajstromozása nem akadályozza, hogy a versenytársak ugyanazon műszaki megoldást alkalmazzák.

- 31 Vagyis az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 43. pontjában, az ugyanezen ítélet 37–42. pontjában bemutatott indokok folytán megállapította, hogy a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontjával ellentétes egy forma lajstromozása, még akkor is, ha a műszaki hatás egyéb, azonos műszaki megoldást alkalmazó formák révén is elérhető. Az Elsőfokú Bíróság nem vette tekintetbe, hogy az alternatív formák létezése nagy jelentőséggel bír, mivel azt bizonyítja, hogy nem áll fenn monopólium létrehozásának a veszélye. Ugyanakkor az Elsőfokú Bíróság elhanyagolta azt a tényt, hogy gyakran egyetlen és ugyanazon szabadalmaztatott találmány több forma által is megvalósítható. Egyébiránt a jelen ügy alátámasztja ezt az elméletet, lévén, hogy a fellebbező versenytársainak teljességgel módjukban áll ugyanezen műszaki megoldás alkalmazása, anélkül hogy a Lego kocka formáját másolnák.
- 32 A fellebbező úgy véli továbbá, hogy e határozatával az Elsőfokú Bíróság nem vette tekintetbe a fent hivatkozott Philips-ügyben hozott ítélet tanulságát. A fellebbező arra hivatkozik e tekintetben, hogy az említett ítéletben a Bíróság egyáltalában nem vélte úgy, hogy az alternatív formák létezése ne bírna jelentőséggel. A Bíróság csupán arra mutatott rá az említett ítélet 83. és 84. pontjában, hogy ha a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontjában foglalt feltételek teljesülnek, lényegtelennek válik az a kérdés, hogy léteznek-e alternatív formák, vagy sem.
- 33 A Mega Brands a maga részéről azt állítja, hogy a szóban forgó megjelölés védjegyként való lajstromozása lehetővé tenné a fellebbezőnek, hogy megtiltsa minden versenytársa számára a legjobb és legfunkcionálisabb forma használatát a játékkockák piacán. A fellebbező ezáltal újból azon monopóliumhoz jutna, amelyet szabadalmi révén korábban élvezett.

- 34 A Mega Brands, noha elismeri, hogy egy forma egyszerű nyilvánosságra hozatala egy szabadalomban önmagában nem akadályozza annak, hogy e forma védjegyként lajstromozásra kerüljön, azt állítja, hogy e nyilvánosságra hozatal mindazonáltal erősen azt mutatja, hogy az említett formát kizárólag a funkció szabja meg.
- 35 Az OHIM álláspontja szerint a fellebbező érvelése ellentétes a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontja ii. alpontjának szövegével és szellemével. A „kizárólag” és „szükséges” szavak jelenléte az említett rendelkezésben az OHIM szerint nem jelenti azt, hogy kizárólag a kívánt funkció eléréséhez benne rejlő módon szükséges formák lajstromozása tilos. A szóban forgó kizáró ok minden, a célzott műszaki hatásnak tulajdonítható, alapvetően funkcionális formára vonatkozik.
- 36 Az OHIM megjegyzi továbbá, hogy még ha helyt is kellene adni a fellebbező érvelésének, a versenytársak alternatív formákhoz való hozzáféréseinek szabadsága nem lenne biztosított. Valamely meghatározott forma védjegyként való lajstromozása ugyanis lehetővé tenné a továbbiakban a fellebbező számára, hogy betiltasson nem csupán minden azonos formát, de a hasonló formákat is. Ez érintené például az olyan kockákat, amelyek kötőeleme kissé magasabb vagy szélesebb, mint a Lego kockáé.
- 37 A szellemi tulajdonjogok különböző típusai közötti különbségtételre vonatkozóan az OHIM megjegyzi, hogy a szabadalmi jogokon túl a verseny valamely forma tekintetében történő megakadályozásának joga a formatervezési minták jogosultjai vonatkozásában elismerésre kerül többek között a közösségi formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK tanácsi rendelet (HL L 3., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 142. o.) alapján. Az OHIM emlékeztet arra, hogy e rendelet 8. cikkének (1) bekezdése értelmében „nem részesülhet közösségi formatervezésiminta-oltalomban a külső jellegzetesség, amely kizárólag a termék műszaki rendeltetésének következménye”.

A Bíróság álláspontja

- 38 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a védjegy jog alapvető elemét képezi a torzulásmentes verseny uniós rendszerének. E rendszerben a vállalkozásoknak vásárlóikat áruik és szolgáltatásaik minősége révén kell megtartaniuk, és lehetőségük kell legyen olyan megjelölések lajstromoztatására, amelyek lehetővé teszik a fogyasztó számára, hogy az összetévesztés lehetősége nélkül megkülönböztethessék ezen árukat vagy szolgáltatásokat más eredetű áruktól vagy szolgáltatásoktól (ebben az értelemben lásd a C-517/99. sz. Merz & Krell ügyben 2001. október 4-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-6959. o.] 21. és 22. pontját; a C-206/01. sz. Arsenal Football Club ügyben 2002. november 12-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-10273. o.] 47. és 48. pontját, valamint a C-412/05. P. sz., Alcon kontra OHIM ügyben 2007. április 26-án hozott ítéletének [EBHT 2007., I-3569. o.] 53. és 54. pontját).
- 39 Egy áru formája egyike az olyan megjelöléseknek, amelyek védjegyvoltalom tárgyai lehetnek. Közösségi védjegy tekintetében ez következik a 40/94 rendelet 4. cikkéből, amelynek értelmében közösségi védjegyvoltalom tárgya lehet minden grafikailag ábrázolható megjelölés, így különösen szó, ábra, az áru formája vagy csomagolása, ha e megjelölés alkalmas arra, hogy valamely vállalkozás áruit vagy szolgáltatásait megkülönböztesse más vállalkozások áruitól vagy szolgáltatásaitól (ebben az értelemben lásd a C-456/01. P. és C-457/01. P. sz., Henkel kontra OHIM egyesített ügyekben 2004. április 29-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-5089. o.] 30. és 31. pontját).
- 40 A jelen ügyben a felek nem vitatták, hogy a Lego kocka formája használata révén megszerezte a megkülönböztető képességet, ezáltal tehát olyan megjelölésnek tekinthető, amely alkalmas a fellebbező áruinak más vállalkozások áruitól való megkülönböztetésére.
- 41 A Ritvik azon állítása, amelyet jogutódja, a Mega Brands is megismételt, és amelyet a törlési osztály és a fellebbezési nagytanács, valamint az Elsőfokú Bíróság is megerősített, nevezetesen hogy a Lego kocka formája mindazonáltal nem alkalmas védjegyként való lajstromozásra, a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontján

nyugszik, amelynek értelmében nem részesülhet védjegyoltalomban az olyan megjelölés, amely kizárólag a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges formából áll.

- 42 A fellebbező szerint ezt a rendelkezést túlságosan tágan, tehát tévesen értelmezte a fellebbezési nagytanács majd ezt követően az Elsőfokú Bíróság.
- 43 E kifogás vizsgálata céljából emlékeztetni kell arra, hogy a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontjában felsorolt lajstromozást kizáró okokat a mindegyikük mögött meghúzódó közérdek tükrében kell értelmezni (a fent hivatkozott Henkel kontra OHIM ügyben hozott ítélet 45. pontja, valamint a C-173/04. P. sz., Deutsche SiSi-Werke kontra OHIM ügyben 2006. január 12-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-551. o.] 59. pontja). A 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontja mögött meghúzódó közérdek annak elkerülése, hogy a védjegyoltalom a jogosult számára monopóliumot nyújtson műszaki megoldásokra vagy az áru használati jellemzőire (analógia útján a 89/104 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontja második francia bekezdésének vonatkozásában lásd a fent hivatkozott Philips-ügyben hozott ítélet 78. pontját és a C-53/01–C-55/01. sz., Linde és társai egyesített ügyekben hozott ítélet [EBHT 2003., I-3161. o.] 72. pontját).
- 44 A jogalkotó által előírt szabályok e vonatkozásban azon két megfontolás egyensúlyba hozatalát tükrözik, amelyek mindegyike alkalmas arra, hogy hozzájáruljon az egészséges és jóhiszemű verseny rendszerének megvalósításához.
- 45 Egyrészt a kizárólag a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges formából álló megjelölés védjegyként való lajstromozása tilalmának a 40/94 rendelet 7. cikkének (1) bekezdésbe való iktatása biztosítja, hogy a vállalkozások ne használhassák a védjegyoltalmat műszaki megoldásokon fennálló kizárólagos jogok – időkorlátozás nélküli – fenntartására.

46 Ugyanis, ha egy áru formájában pusztán az ezen áru gyártója által kialakított és kérelmére szabadalmazott műszaki megoldás ölt testet, az e formán fennálló védjegyet a szabadalom lejártá után jelentős mértékben és örökre csökkentené más társaságok azon lehetőségét, hogy az említett műszaki megoldást használhassák. Márpedig a szellemi tulajdonjogok Unión belül kialakított rendszerében a műszaki megoldások csak korlátozott ideig élvezhetnek oltalmat, hogy ezt követően azokat valamennyi gazdasági szereplő szabadon használhassa. Amint azt az OHIM a jelen ítélet 37. pontjában összefoglalt érvelése keretében megjegyezte, e megfontolás nem csupán a 89/104 irányelv és a 40/94 rendelet mögött húzódik meg a védjegy fennálló jogok tekintetében, hanem a 6/2002 rendelet mögött is, a formatervezési minták vonatkozásában.

47 A jogalkotó egyébiránt különösen szigorú módon kötötte ki, hogy a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges formák védjegyként nem lajstromozhatók, mivel az ugyanezen cikk (3) bekezdésében foglalt kivétel hatálya alól kizárta a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének e) pontjában foglalt kizárási okokat. Az említett rendelet 7. cikkének (3) bekezdéséből az következik, hogy valamely, célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges forma lajstromozása akkor is tilos, ha az használatánál fogva megszerezte a megkülönböztető képességet (lásd analógia útján a 89/104 irányelv 3. cikke (3) bekezdésének vonatkozásában, amely rendelkezés lényegében azonos a 40/94 rendelet 7. cikkének (3) bekezdésével, a fent hivatkozott Philips-ügyben hozott ítélet 57. pontját és a C-371/06. sz. Benetton Group ügyben 2007. szeptember 20-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-7709. o.] 25–27. pontját).

48 Másrészt a jogalkotó azzal, hogy a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. pontjában foglalt kizáró okot az olyan megjelölésekre korlátozza, amelyek „kizárólag” a célzott műszaki hatás eléréséhez „szükséges” formából állnak, helytállóan vélte úgy, hogy egy bizonyos mértékben minden áru formája funkcionális, következésképpen nem lenne helyes valamely áru formája védjegyként történő lajstromozásának megtagadása pusztán azon okból kifolyólag, hogy használati jellemzőkkel rendelkezik. A „kizárólag” és „szükséges” kifejezések által e rendelkezés biztosítja, hogy az

olyan formák, amelyekben kizárólag egy műszaki megoldás ölt testet, és amelynek védjegyként való lajstromozása ténylegesen akadályozná e műszaki megoldás más vállalkozások által történő használatát, ki legyenek zárva a védjegyvitalomból.

- 49 Miután a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontja ii. alpontjának célja és hatálya ily módon felidézésre és pontosításra került, azt kell megvizsgálni, hogy az Elsőfokú Bíróság, amint azt a fellebbező állítja, tévesen értelmezte-e e rendelkezést.
- 50 Az Elsőfokú Bíróság az említett rendelkezés általa nyújtott értelmezését a megtámadott ítélet 43. pontjában foglalta össze, és úgy ítélte meg, hogy azzal „ellentétes bármely olyan forma lajstromozása, amely alapvető jellemzőit tekintve kizárólag a terméknek az adott műszaki hatás elérését műszakilag előidéző és ahhoz elégséges formájából áll, még akkor is, ha ugyanezen hatás egyéb, azonos vagy eltérő műszaki megoldást alkalmazó formák révén is elérhető”.
- 51 Az azon tényre vonatkozó feltétellel kapcsolatban, hogy az említett kizáró ok hatálya alá tartozik minden olyan megjelölés, amely „kizárólag” a műszaki hatás eléréséhez szükséges formából áll, az Elsőfokú Bíróság rámutatott a megtámadott ítélet 38. pontjában, hogy ez a feltétel teljesül, amennyiben az említett forma valamennyi alapvető jellemzője műszaki funkciót tölt be, és a műszaki funkciót be nem töltő, nem alapvető jellemzők e tekintetben irrelevánsak.
- 52 Ez az értelmezés megfelel a fent hivatkozott Philips-ügyben hozott ítélet 79. pontjának. Egyébként tükrözi az ezen ítélet mögött húzódó elvet, amint azt Ruiz-Jarabo Colomer az ügyre vonatkozó indítványának 28. pontjában megfogalmazta és a C-363/99. sz. Koninklijke KPN Nederland ügyre vonatkozó indítványának (2004. február 12-én hozott ítélet, EBHT 2004., I-1619. o.) 72. pontjában megismételte, nevezetesen hogy egy vagy több kisebb önkényes elem jelenléte egy olyan térbeli védjegyben,

amelynek valamennyi alapvető elemét azon műszaki megoldás szabja meg, amelynek e megjelölés a kifejeződése, nem befolyásolja azt a megállapítást, mely szerint az említett megjelölés kizárólag a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges formából áll. Továbbá az említett értelmezés, amennyiben feltételezi, hogy a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontja csak akkor alkalmazandó, ha valamely megjelölés alapvető jellemzőinek mindegyike funkcióval bír, az említett értelmezés biztosítja, hogy az ilyen megjelölés védjegyként történő lajstromozása nem tagadható meg e rendelkezés alapján, ha a szóban forgó forma jelentős, funkcióval nem bíró elemet is magában foglal, mint amilyen egy, az említett formában jelentős szerepet játszó díszítő vagy fantázia szülte elem.

53 Azon feltétellel kapcsolatban, mely szerint valamely forma védjegyként történő lajstromozása kizárólag akkor tagadható meg a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontja alapján, ha e forma a célzott műszaki hatás eléréséhez „szükséges”, az Elsőfokú Bíróság helyesen vélte úgy a megtámadott ítélet 39. pontjában, hogy e feltétel nem jelenti azt, hogy a szóban forgó formának kell lennie az egyetlen olyan formának, amely e hatás elérését lehetővé teszi.

54 Igaz, amint azt a fellebbező kiemeli, hogy bizonyos esetekben ugyanazon műszaki hatás eltérő megoldások révén is elérhető. Így létezhetnek ugyanazon műszaki hatás elérését lehetővé tévő olyan alternatív formák, amelyeknek más a mérete vagy dizájnya.

55 Mindazonáltal, ellentétben a fellebbező állításával, e körülmény önmagában nem jár azzal a következménnyel, hogy a szóban forgó forma védjegyként való lajstromozása nem lenne hatással az általa megtestesített műszaki megoldás hozzáférhetőségére a többi gazdasági szereplő számára.

- 56 E tekintetben meg kell állapítani, amint azt az OHIM megjegyzi, hogy a 40/94 rendelet 9. cikkének (1) bekezdése értelmében egy kizárólag funkcionális forma védjegyként történő lajstromozása lehetővé teheti e védjegy jogosultja számára, hogy megtiltsa a többi vállalkozás számára nem csupán minden azonos forma, de a hasonló formák használatát is. Jelentős számú alternatív forma válhatna így használhatatlanná az említett jogosult versenytársai számára.
- 57 Különösen ez a helyzet eltérő, kizárólag funkcionális formák lajstromozásának halmozódása esetén, amely halmozódás teljes egészében megakadályozná, hogy más vállalkozások egyes, bizonyos műszaki funkcióval rendelkező árukat előállíthassanak és forgalmazhassanak.
- 58 E megfontolásokat egyébként tükrözi a fent hivatkozott Philips-ügyben hozott ítélet 81. és 83. pontja, amelyek szerint más, ugyanazon műszaki hatás elérését lehető tevő formák megléte önmagában nem zárja ki a 89/104 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának második francia bekezdésében foglalt kizáró ok alkalmazását, amely rendelkezés szövege megfelel a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontja ii. alpontja szövegének.
- 59 Mivel a fellebbező továbbá azon, az OHIM által nem vitatott tényre hivatkozik, miszerint versenytársainak ugyanazon műszaki megoldás használata érdekében nem kell olyan olyan játékkockákat forgalomba hozniuk, amelyek formája és méretei minden tekintetben azonosak a Lego kockáéval, elegendő annyit megállapítani, hogy e körülmény nem akadályozza az uniós jogalkotó által előírt és fentebb értelmezett szabályok alkalmazását, melyek értelmében valamely áru formájából álló megjelölés, amely jelentős, funkcionális elemek nélkül csupán egy műszaki funkció kifejeződése, nem lajstromozható védjegyként, mivel a lajstromozás túlságosan jelentős mértékben

csökkentené a versenytársak azon lehetőségét, hogy az ugyanezen műszaki megoldást megtestesítő formákat forgalomba hozhassanak.

⁶⁰ Ez még inkább igaz egy, a jelen ügghöz hasonló esetben, amikor az illetékes hatóság megállapította, hogy az áru vizsgált formája által megtestesített megoldás az, amely az érintett árukategória tekintetében műszakilag a legkívánatosabb megoldás. Ha az e formából álló térbeli megjelölés védjegyként lajstromozásra kerülne, ez e védjegy jogosultja versenytársai számára megnehezítené az olyan formák forgalomba hozatalát, amelyek valódi alternatívát jelentenek, vagyis azon formáknak, amelyek nem hasonlóak, ugyanakkor funkcionális szempontból érdekesek a fogyasztó számára.

⁶¹ Ilyen körülmények között az olyan vállalkozás helyzete, amely valamely műszaki megoldást kifejlesztett, nem védhető a pontosan ugyanazon műszaki megoldást megtestesítő szolgai másolatokat forgalomba hozó versenytársakal szemben azzal, hogy monopóliumot nyújt az említett vállalkozásnak az említett formából álló térbeli megjelölés védjegyként való lajstromozása által, de adott esetben vizsgálható a tisztességtelen versenyre vonatkozó szabályok fényében. E vizsgálat mindazonáltal nem képezi a jelen ügy tárgyát.

⁶² Mivel a fellebbező által jogalapja első részének keretében előterjesztett érveknek a fent kifejtett okoknál fogva nem adható hely, a jogalap e részét el kell utasítani.

A jogalapnak az áru formája alapvető jellemzői meghatározására vonatkozó nem megfelelő szempontok alkalmazásával kapcsolatos második részéről

A felek érvei

- ⁶³ A fellebbező azt állítja, hogy az „alapvető jellemzők” fogalma „a domináns és megkülönböztető elemek” szinonimája, és ezen jellemzők meghatározását az érintett vásárlóközönség, azaz a szokásosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztók nézőpontjából kell meghatározni.
- ⁶⁴ A fellebbező azt állítja, hogy a fent hivatkozott Philips-ügyben hozott ítéletre tekintettel minden, a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontjában foglalt kizáró ok vizsgálatának két lépcsősnek kell lennie, vagyis először meg kell határozni a megjelölés alapvető jellemzőit az átlagos fogyasztó nézőpontjából, majd ezt követően szakértők segítségével kell vizsgálni azt a kérdést, hogy az említett jellemzők valamely műszaki hatás eléréséhez szükségesek-e.
- ⁶⁵ Következésképpen az Elsőfokú Bíróság azzal, hogy a megtámadott ítélet 70. pontjában megerősítette a fellebbezési nagytanács azon álláspontját, miszerint valamely térbeli megjelölés alapvető jellemzőinek meghatározásához nem kell figyelembe venni a fogyasztó észlelését, valamint az ezen észlelés értékelése céljából végzett felméréseket, tévesen alkalmazta a jogot.

- 66 A Mega Brands megjegyzi, hogy az „alapvető jellemzők” említett fogalmát a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontjában szereplő „kizárólag” és „szükséges” szavak fényében kell értelmezni. E keretek között a fellebbező által hivatkozott szempontok, mint amilyen a megkülönböztető képesség és a közönség észlelése, nem relevánsak.
- 67 Az OHIM szerint, még ha feltételezzük is, hogy a forma ezen alapvető elemei meghatározásának meg kell előznie funkcionálisuk értékelését, e két lépcső ugyanazon feladat részét képezi, amely annak meghatározására irányul, hogy az említett elemek alapvetőek-e a forma funkcionálitása szempontjából.

A Bíróság álláspontja

- 68 A 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontja ii. alpontjának helyes alkalmazása megköveteli, hogy a szóban forgó térbeli megjelölés alapvető jellemzőit az a hatóság, amely az e megjelölés védjegyként való lajstromozása iránti kérelem tárgyában dönt, megfelelő módon határozza meg.
- 69 Amint azt a főtanácsnok indítványának 63. pontjában megállapítja, az „alapvető jellemzők” kifejezést úgy kell érteni, hogy az a megjelölés legfontosabb elemeire vonatkozik.
- 70 Az említett alapvető jellemzők meghatározását esetről esetre el kell végezni. Az egyes elemek típusai között, amelyek megjelölést alkothatnak, egyáltalában nem létezik ugyanis szisztematikus rangsor (ebben az értelemben lásd a C-488/06. P. sz., L & D kontra OHIM ügyben 2008. július 17-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-5725. o.]

55. pontját). Az adott ügyben az illetékes hatóság, amelynek egy megjelölés alapvető jellemzőit kell vizsgálnia, kiindulhat közvetlenül a megjelölés által keltett összbenyomásból, de vizsgálhatja először sorjában az e megjelölést alkotó egyes elemeket is (analógia útján lásd a C-468/01–C-472/01. P. sz., Procter & Gamble kontra OHIM egyesített ügyekben 2004. április 29-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-5141. o.] 45. pontját, valamint a C-286/04. P. sz., Eurocermex kontra OHIM ügyben 2005. június 30-án hozott ítélet [EBHT 2005., I 5797. o.] 23. pontját).

71 Következésképpen valamely térbeli megjelölés alapvető jellemzőinek a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontjában foglalt kizáró ok esetleges alkalmazása szempontjából történő meghatározása végezhető, esettől függően és különösen az adott eset nehézségi fokára tekintettel, az említett megjelölés egyszerű vizuális elemzése által, vagy épp ellenkezőleg: alapulhat részletekbe menő vizsgálaton, amelynek keretében tekintetbe veszik az értékelés szempontjából hasznos elemeket, például a közvélemény-kutatásokat és a szakértői véleményeket vagy az ugyanazon áruval kapcsolatban korábban biztosított szellemi tulajdonjogokra vonatkozó adatokat.

72 Miután az alapvető jellemzők meghatározásra kerültek, az illetékes hatóság feladata még annak vizsgálata, hogy e jellemzők mindegyike a szóban forgó műszaki funkciót szolgálja-e. Ugyanis, amint az a jelen ítélet 52. pontjában bemutatást nyert, a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontja nem alkalmazható olyan forma védjegyként való lajstromozása esetén, amelyben egy funkcióval nem bíró – például díszítő vagy fantázia szülte – elem jelentős szerepet játszik. Ilyen esetben a versenytárs vállalkozások könnyen hozzáférhetnek azonos értékű funkcionális jelleggel rendelkező alternatív formákhoz, miáltal nem áll fenn a kockázata annak, hogy sérül a műszaki megoldás elérhetősége. E műszaki megoldást a védjegyjogosult versenytársai könnyedén foglalhatják olyan formákba, amelyek nem ugyanazon, funkcióval nem rendelkező elemmel rendelkeznek, mint az említett védjegyjogosult formája, és amelyek e formával tehát nem azonosak, és nem is hasonlóak ahhoz.

73 A jelen ügyben a fellebbezési nagytanács megállapította a vitatott határozat 62. pontjában, hogy a Lego kockából álló megjelölés legfontosabb elemét az e kocka felső lapján két sorban elhelyezkedő kötőelemek alkotják. A fellebbezési nagytanács, a törlési osztály által végzett elemzésre vonatkozó vizsgálatában, különös figyelmet szentel ezen elemnek a Kírkbi korábbi szabadalmaiban való megjelenésére. E vizsgálat arra a következtetésre vezetett, hogy az említett elem szükséges a szóban forgó áru által célzott műszaki hatás, nevezetesen a játékkockák összeillesztése, eléréséhez. Továbbá, amint az következik többek között a vitatott határozat 54. és 55. pontjából, a fellebbezési nagytanács úgy vélte, hogy az említett kockából álló megjelölés minden egyéb eleme, színe kivételével, ugyancsak funkcionális.

74 Mivel az Elsőfokú Bíróság azon megállapítását, mely szerint a Lego kockából álló megjelölés minden egyéb eleme, színe kivételével, funkcióval rendelkezik, ugyanazon tényelemekre alapozta, értékelése elferdítés hiányában nem képezheti tárgyát a Bíróság ellenőrzésének a fellebbezés szakaszában.

75 A fellebbező azon érvével kapcsolatban, mely szerint az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a szóban forgó forma észlelésére vonatkozó felmérések nem relevánsak, meg kell állapítani, hogy, ellentétben a 40/94 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének b) pontja által és a 89/104 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja által érintett esettel, ahol az érintett közönség észlelését kötelező jelleggel tekintetbe kell venni, mivel alapvető fontosságú annak meghatározásához, hogy a védjegyként történő lajstromozás céljából benyújtott megjelölés lehetővé teszi-e az érintett áruk vagy szolgáltatások egy meghatározott vállalkozástól származóként történő megkülönböztetését (ebben az értelemben lásd a C-104/01. sz. Libertel-ügyben 2003. május 6-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-3793. o.] 62. pontját és a fent hivatkozott Koninklijke KPN Nederland ügyben hozott ítélet 34. pontját), ilyen kötelezettség az említett rendelkezések (1) bekezdése e) pontjának keretében nem írható elő.

- ⁷⁶ A megjelölésnek az átlagos fogyasztó általi, feltételezett észlelése ugyanis nem döntő tényező a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontjában foglalt kizáró ok alkalmazása keretében, az legfeljebb az értékelés egy hasznos eleméül szolgálhat az illetékes hatóság számára a megjelölés alapvető jellemzőinek meghatározása során.
- ⁷⁷ Következésképpen a fellebbező azon álláspontjának, mely szerint valamely megjelölés alapvető jellemzőinek a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontja keretében történő értékelését kötelezően az érintett vásárlóközönség szempontjából kell végezni, nem adható hely.
- ⁷⁸ Következésképpen a fellebbezés jogalapjának második részét ugyancsak el kell utasítani.

A jogalap harmadik, a funkcionalitásra vonatkozó nem megfelelő szempontok alkalmazásával kapcsolatos harmadik részéről

A felek érvei

- ⁷⁹ A fellebbező arra hivatkozik, hogy a funkcionalitás értékelése műszaki ismereteket feltételez, azt általában tehát tudományos szakértők végzik. Márpedig egy forma funkcionálítására vonatkozó szakértői véleménynek mindenképpen tartalmaznia kell e jellemzők alternatívákkal való összehasonlítását.

- ⁸⁰ Az Elsőfokú Bíróság tehát tévesen alkalmazta a jogot, amikor azt állapította meg, hogy az alternatív formák létezése nem bír jelentőséggel, és megtagadta az előtte a fellebbező által benyújtott szakértői vélemények vizsgálatát.
- ⁸¹ A Mega Brands szerint a fellebbező érvelése azon téves előfeltevésen nyugszik, mely szerint az alternatív formák létezése releváns a funkcionalitás értékelése szempontjából. Megjegyzi továbbá, hogy előfordulhat, hogy az alternatív formák kevésbé alkalmasak a kívánt funkciónak való megfelelésre vagy költségesebb az előállításuk.
- ⁸² Az OHIM azt állítja, hogy az Elsőfokú Bíróság helytálló módon állapította meg, hogy a funkcionalitás értékelése során a fellebbezési nagytanácsnak jogában állt, hogy a korábbi szabadalmakból, nem pedig az alternatív formák meglétéből induljon ki.

A Bíróság álláspontja

- ⁸³ A jelen ítélet 55–60. pontjában kifejtett okoknál fogva az ugyanazon műszaki hatás elérését lehetővé tévő más formák jelenléte a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontja ii. alpontjának alkalmazása szempontjából nem tekinthető olyan körülménynek, amelynek folytán a lajstromozást kizáró okot el kellene vetni, amint azt egyébiránt a Bíróság már kifejtette a 89/104 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének e) pontjának második francia bekezdésével kapcsolatban a fent hivatkozott Philips-ügyben hozott ítélet 81. és 83. pontjában.
- ⁸⁴ Az áru formájából álló megjelölés funkcionalitásának vizsgálata keretében mindössze azt szükséges vizsgálni, az említett megjelölés alapvető jellemzőinek meghatározását követően, hogy e jellemzők az érintett áru műszaki funkciójának felelnek-e meg. E

vizsgálatnak, egészen nyilvánvaló módon, a védjegyként bejelentett megjelölés, nem pedig a más formákból álló megjelölések elemzésére kell irányulnia.

- ⁸⁵ Egy forma jellemzőinek műszaki funkcionalitása többek között a korábbi szabadalmakra vonatkozó, az érintett forma funkcionális elemeit leíró dokumentációra tekintettel értékelhető. Márpedig a jelen ügyben az OHIM fellebbezési nagytanácsa és az Elsőfokú Bíróság a Lego kocka vonatkozásában e dokumentációt tekintetbe vette.
- ⁸⁶ A fentiek fényében a jogalap harmadik részét ugyancsak el kell utasítani.
- ⁸⁷ Mivel az egyetlen jogalap egyik részének sem adható hely, a fellebbezést teljes egészében el kell utasítani.

A költségekről

- ⁸⁸ Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján, amelyet e szabályzat 118. cikke értelmében a fellebbezési eljárásban is alkalmazni kell, a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Mivel a fellebbező pervesztes lett, őt az OHIM és a Mega Brands kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

- 1) A Bíróság a fellebbezést elutasítja.**
- 2) A Bíróság a Lego Juris A/S-t kötelezi a költségek viselésére.**

Aláírások